

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Соціального закладу «Гуртожиток Турбота»
Центру надання соціальних послуг Лосинівської
селищної ради Ніжинського району Чернігівської області
03.04.2024**

м. Чернігів, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 03.04.2024 та повторно 09.04.2024 групою НПМ здійснено відвідування Соціального закладу «Гуртожиток Турбота» Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області (далі – Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області;

Лепеха Алла Григорівна, представник громадської організації.

Керівництво Закладу:

Гнипа Юлія Сергіївна, в.о. директора Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області.

Лаврінець Світлана Миколаївна, в.о. завідувача Закладу.

Відвідування Закладу здійснюється вперше.

Заклад є структурним підрозділом Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області для постійного або тимчасового проживання громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та осіб, які потрапили у складні життєві обставини.

Засновником Закладу є Лосинівська селищна рада Ніжинського району Чернігівської області. Місцезнаходження Закладу: вул. Троїцька, 90, смт Лосинівка, Ніжинський р-н, Чернігівська обл., 16663.

Свою діяльність Заклад здійснює на підставі Положення про Соціальний заклад «Гуртожиток Турбота» Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області, затвердженого рішенням Лосинівської селищної ради від 29.12.2020 № 20-118 (далі - Положення).

Відповідно до Положення Заклад забезпечує:

- реалізацію завдань, визначених Законом України «Про соціальні послуги» та іншими нормативно-правовими актами, щодо забезпечення прав громадян похилого віку та осіб з інвалідністю на отримання соціальних послуг, зокрема стаціонарного догляду;

- належні та безпечні умови для проживання та соціально-побутового обслуговування отримувачів послуг;

- залучення до життєдіяльності громади;

- спостереження за станом здоров'я та організація медичної допомоги;
 - організація денної зайнятості та дозвілля;
 - харчування отримувачів послуг;
 - організацію допомоги у самообслуговуванні отримувачів послуг (дотриманні правил особистої гігієни, режимів приймання лікарських засобів, рухової активності тощо), формування та підтримку навичок самообслуговування;
 - психологічну та емоційну підтримку;
 - реалізацію прав отримувачів послуг відповідно до законодавства.
- Отримувачі послуг, які перебувають у Закладі, забезпечуються:
- постільною білизною, м'яким і твердим інвентарем і столовим посудом згідно з Мінімальними нормами забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затвердженими наказом Міністерства соціальної політики від 19 серпня 2015 року № 857, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04 вересня 2015 року за № 1068/27513;
 - харчуванням.

До Закладу першочергово зараховуються громадяни похилого віку та особи з інвалідністю, які потребують стороннього догляду, побутового обслуговування. За наявності вільних місць до Закладу можуть тимчасово зараховуватись, на строк не більше 6 місяців особи, які потрапили у складні життєві обставини за направленням Засновника на платній основі.

Заклад працює з 2020 року та розрахований на проживання 10 підопічних.

Він знаходиться на другому поверсі чотириповерхової будівлі, де розташована амбулаторія загальної практики сімейної медицини КНП «Лосинівський центр первинної медико-санітарної допомоги» Лосинівської селищної ради.

На дату відвідування в ньому перебували 8 осіб, з них 4 жінки та 4 чоловіка. Обслуговування підопічних, відповідно до штатного розпису здійснюють 7 працівників, з них: завідувач – 1 шт. од., кухар – 2 шт. од., черговий адміністратор – 4 шт. од. (вакантною є посада завідувача).

Підопічні проживають у двомісних кімнатах, також є кімнати, призначені для проживання однієї особи. На поверсі розташовано їдальню, кухню та інші господарські приміщення. Приміщення будівлі обладнано протипожежною сигналізацією, вогнегасниками, водопроводом, є бойлер для підігріву води. Наявна санітарна кімната з душем та два роздільних санвузла. Підопічних забезпечено триразовим харчуванням. Вартість харчування на день 1 підопічного складає 50 грн.

З кожним підопічним укладено договір про надання соціальних послуг.

Під час візиту члени групи НПМ поспілкувалися з усіма підопічними наодинці, а також ознайомились з особовими справами отримувачів соціальних послуг, оглянули житлові та допоміжні приміщення. Під час спілкування скарг на

неналежне або принизливе поводження співробітників по відношенню до підопічних не надійшло.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку підопічних в умовах воєнного стану (стаття 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 3 Конституції України, Закон України «Про правовий режим в умовах воєнного стану»).

1. Відповідно до п. 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 березня 2016 року за № 432/28562 (далі – Державний стандарт) суб'єкт, що надає соціальну послугу, забезпечує підготовку та облаштування захисних споруд цивільного захисту, підвалів або інших приміщень, придатних для укриття отримувачів соціальної послуги стаціонарного догляду та надавачів соціальної послуги і безпечного перебування в них, перевірку та забезпечення наявності опалення, водопостачання, електроенергії, забезпечення необхідного запасу продуктів харчування, води, лікарських засобів, засобів гігієни, одягу, взуття тощо.

Проте, наявне в будівлі укриття розташоване на першому поверсі, тому не забезпечує права маломобільних груп населення на безпеку, оскільки вони без сторонньої допомоги не в змозі користуватись входом до нього.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

2. Відповідно до пункту 47 Переліку соціальних послуг, умов та порядку їх надання структурними підрозділами територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 № 1417 громадяни, які приймаються до відділення стаціонарного догляду, проходять карантин в окремому ізольованому приміщенні протягом 14 днів, після чого у разі відсутності інфекційних захворювань переводяться до приміщення постійного проживання.

У Закладі відсутній ізолятор, який повинен мати окрему палату на два ліжка, санвузол, що не відповідає вищезазначеним вимогам законодавства.

3. При спілкуванні з підопічними з'ясовано, що підопічні мають укладені декларації із сімейними лікарями та самостійно забезпечують себе медичними препаратами.

Разом з тим, Закладом не укладений договір із закладом охорони здоров'я, або ліцензії для провадження господарської діяльності з медичної практики. Це суперечить вимогам підпункту 5 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, де визначено, що одним із спеціальних критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, які надають послуги стаціонарно, є наявність

договору із закладом охорони здоров'я або ліцензії для провадження господарської діяльності з медичної практики.

Порушення права осіб на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 25 Загальної декларації прав людини, статті 28, 32, 48 Конституції України).

4. Організація харчування у Закладі здійснюється з порушенням законодавства.

У відділенні стаціонарного догляду отримувачі соціальної послуги стаціонарного догляду відповідно до встановлених законодавством норм забезпечуються раціональним, не менше ніж чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним (проміжки часу між прийманням їжі не повинні перевищувати чотирьох годин, останнє приймання їжі організовується за дві години до сну), відповідно до натуральних добових норм харчування в установах і закладах сфери управління Мінсоцполітики, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 324 «Про затвердження натуральних добових норм харчування в інтернатних установах, навчальних та санаторних закладах сфери управління Міністерства соціальної політики».

Проте, у Закладі підопічні харчуються три рази на день; крім того не розроблене перспективне меню, що унеможливорює забезпечення різноманітності харчування, розрахунок енергетичної цінності харчових продуктів та збалансованість раціону. Також не забезпечується право мешканців на якісне харчування з урахуванням стану здоров'я, оскільки відсутнє дієтичне харчування.

Харчові продукти не захищено від будь-якого забруднення на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу, а саме: порушено товарне сусідство в холодильній камері для зберігання готової продукції; відсутнє маркування, що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Під час відвідування виявлено продукти термін придатності яких вичерпано, що може призвести до харчових отруєнь підопічних. Зазначене свідчить про неналежний контроль з боку керівництва Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради.

Відсутні на час відвідування у холодильнику добові проби.

Крім того, членами групи НПМ виявлено недостачу м'яса у приготованому для підопічних обіді.

5. Приміщення для приготування їжі, а також житлові кімнати потребують проведення ремонтів.

6. На недотримання Державного стандарту в особових справах підопічних відсутні індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду.

Порушення права на гідність (стаття 28 Конституція України, Принципи ООН щодо осіб похилого віку, прийнятих резолюцією 46/91 Генеральної Асамблеї 16.12. 1991).

7. У пункті 5 Принципу «Незалежність» зазначено: «люди похилого віку повинні мати можливість жити в умовах, які безпечні і можуть бути адаптовані до особистих нахилів і змінюваних можливостей».

У статті 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю вказано про необхідність створювати умови особам з інвалідністю для ведення незалежного способу життя й усебічної участі у всіх аспектах життя. Для цього необхідно вживати належних заходів для забезпечення особам з інвалідністю доступу на рівні з іншими до фізичного оточення, до транспорту, до інформації та зв'язку, а також до інших об'єктів і послуг. Ці заходи, які включають виявлення й усунення перепон і бар'єрів, що перешкоджають доступності, повинні поширюватися, зокрема: на будинки, дороги, транспорт й інші внутрішні та зовнішні об'єкти.

Оскільки Заклад розміщений у непристосованому приміщенні, підопічним не створено універсальний простір для їх комфортного проживання.

Маломобільні мешканці не бувають на свіжому повітрі так як не мають можливості самостійно вийти/виїхати на прогулянку, це пов'язано з тим, що будівля, де знаходиться Заклад обладнана непрацюючим ліфтом.

8. Для перебування підопічних на свіжому повітрі використовується частина даху будівлі. Дана локація не облаштована захистом від опадів та пандусом, що унеможлиблює користування нею маломобільними підопічними.

9. У Закладі не облаштовано систему виклику персоналу, а саме біля ліжка відсутні кнопки виклику персоналу якими підопічні могли б скористатися у разі необхідності.

10. Пунктом 2 розділу VIII Державного стандарту передбачено, що заходи особистого догляду здійснюються при зачинених дверях або за ширмою та з обмеженою кількістю помічників тільки надавачем соціальної послуги, який має спеціальну підготовку та навички.

Водночас, у житлових кімнатах підопічних та ванній кімнаті не виявлено ширм, перегородок чи інших прилаштувань для забезпечення приватності.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 26 Конвенції про права осіб з інвалідністю, Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», статті 23, 7 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»).

11. У порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» заходи з реабілітації осіб з інвалідністю у Закладі не проводяться.

Зокрема, під час відвідування виявлено, що у Закладі проживають 2 особи з інвалідністю (С., П.), проте в їх особових справах відсутні оформлені індивідуальні програми реабілітації (далі - ІПР).

Відповідно до п. 2.7.9 Порядку складання форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної

програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда», контроль за виконанням ІПР здійснюється не рідше одного разу на два роки, а підведення підсумків про виконання ІПР здійснюють МСЕК при черговому складанні ІПР та/або при черговому огляді особи з інвалідністю та дають рекомендації щодо подальшої реабілітації.

12. Через відсутність у коридорі поручнів не забезпечено особливі вимоги до середовища маломобільних груп населення відповідно до пункту 7.1.1. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а також не дотримано вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення», відповідно до якого коридори у будівлях повинні мати з двох боків поручні, які встановлюються у двох рівнях на висоті 0,7 м. і 0,9 м.

13. Архітектурні елементи будівлі зокрема, внутрішні сходи, пороги не оснащені попереджувальними контрастними смугами.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних Соціального закладу «Гуртожиток Турбота» Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області.

2. Лосинівській селищній раді Ніжинського району Чернігівської області:

забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання підопічних;

розглянути можливість фінансування на облаштування території Закладу для зручності маломобільних підопічних.

3. Директору Центру надання соціальних послуг Лосинівської селищної ради Ніжинського району Чернігівської області забезпечити:

вжиття невідкладних заходів до усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у Закладі;

вжиття заходів щодо укладення договору із закладом охорони здоров'я;

отримання підопічними індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю;

дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

систематичний контроль за термінами зберігання продуктів харчування;

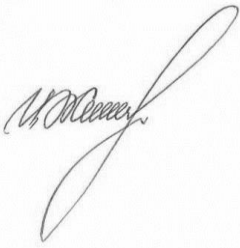
організацію раціонального, збалансованого харчування підопічним та особам, які потребують дієтичного харчування.

встановлення у коридорі поручнів, облаштувати кімнати кнопками виклику персоналу; оснащення архітектурних елементів будівлі зокрема, внутрішніх сходів, порогів попереджувальними контрастними смугами.
перебування підопічних на свіжому повітрі.

Додаток: фотофіксація на 2 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв**

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Irina Zhmaka', is centered within a light gray rectangular box.

Ірина ЖМАКА

